

Vuoden 2027 talousarvion valmistelu

Kh 14.09.2026

160/02.02.00/2026

Valmistelija

Kunnanjohtaja Juho Niemelä, p. 040 150 5207
Hallintojohtaja Jukka-Pekka Lätti, p. 040 150 5202
Taloussuunnittelija Tiina Nurmimäki, p. 040 150 5214

Toholammin kunnan vuoden 2027 talousarvion ja vuosien 2027–31 taloussuunnitelman valmistelu on aloitettu kunnan osastoilla. Kunnanjohtajan talousarvioesityksen on määrä olla kunnanhallituksen käsiteltävänä marraskuussa, jolloin valtuusto voi päättää talousarviosta joulukuun kokouksessaan.

Kuntatalouden näkymät ja toimintaympäristön epävarmuustekijät vaikuttavat merkittäväällä tavalla vuoden 2027 talousarvion sekä taloussuunnitelman 2027–31 laadintaan. Vaikka valmisteilla ollut laaja valtionosuusuudistus ei toteutunut, kuntien yleinen taloudellinen liikkumavara supistunee lähivuosina entisestään. Epävarmoihin näkymiin vaikuttaa edelleen olennaisesti myös TE-uudistus, jossa julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirtyi valtion työ- ja elinkeinotoimistoilta kunnille ja kuntien muodostamille yhteistoiminta-alueille vuoden 2025 alusta. Lisäksi on huomioitava, että vuodelle 2024 kuntien valtionosuuksia lisättiin 192 miljoonalla eurolla sote-siirtolaskelmien päivityksestä johtuneen ennakoimattoman valtionosuusmuutoksen lieventämiseksi, ja tämä määräaikainen lisäys peritään kunnilta takaisin asukaslukuperusteisesti vuosina 2025–27. Lisäksi valtionosuuksien leikkaukset jatkunevat talousarviovuonna.

Erityisesti edellä mainituista seikoista johtuen kuntatalouden sopeutuspainetta kasvaa talousarvio- ja taloussuunnitelmavuosina 2027–31 edelleen niin valtakunnallisesti, alueellisesti kuin paikallisesti. Vaikka Toholammin oma taloustilanne on verrattain vakaalla pohjalla, kuntatalouden liikkumavara on kaventunut huomattavalla tavalla sote-uudistuksen jälkeen. Kuntatalouden tasapainottamista on perusteltua tarkastella jatkossakin muun muassa virkojen ja toimien täyttölupien hakemisella tarpeeseen kunnanhallitukselta ja sivistyslautakunnalta. Palveluverkon ennakoivan suunnittelun ja investointien tarveharkinnan tärkeys korostuvat tulevaisuudessa entisestään. Palvelutarpeen ja rahoituksen näkökulmasta on keskeistä huomioida demografinen kehitys (syntyvyys/kuolleisuus, muuttoliikkeen volyymi): jo toteutuneet ja tilastoennusteiden osoittamat väestömuutokset sekä ikääntyneen väestönosan tasainen kasvu.

Talousarvion laadintaprosessin aikana onkin syytä tarkastella ulkoisten epävarmuustekijöiden ohella kunnan omaa toimintaa osastoittain ja mm. ostopalveluja mahdollisten muutos- ja kehittämistarpeiden näkökulmasta, jotta palvelut kyetään jatkossakin järjestämään rahoituksellisesti kestäväällä, vaikuttavalla ja tarpeita vastaavalla tavalla.

Talousarvion laadinnassa tulee lisäksi kiinnittää erityistä huomiota määrärahojen ja tuloarvioiden realistiseen mitoittamiseen hyödyntämällä aiempien vuosien toteumatietoja sekä kuluven vuoden toteumaennusteita. Määrärahoihin ei tule sisällyttää perusteettomia varauksia tai ylimitoituksia, vaan talousarvio laaditaan mahdollisimman tarkoituksenmukaiseksi ja realistiseksi tiedossa olevan toiminnan ja palvelutarpeen perusteella. Mikäli talousarviovuoden aikana ilmenee sellaisia ennakoimattomia menoja tai muita olennaisia muutoksia, joita talousarviota laadittaessa ei ole voitu perustellusti ennakoita, niihin reagoidaan tarvittaessa talousarviomuutoksia. Tämä periaate on huomioitu myös esitettävän vuoden 2027 talousarvioraamin valmistelussa.

Tällä hetkellä saatavilla olevan ennusteaineiston perusteella kunnan valtionosuuksiin ja muuhun tulorahoitukseen arvioidaan koituvan vuodelle 2027 arviolta yhteensä noin 350.000 euron vähenemä nykytasoon verrattuna. Tämä edellyttää euromääräiseltä yhteissummaltaan vastaavansuuruisten sopeuttamistoimien toteuttamista kunnan osastoilla, mikäli talousarviovalmistelun tavoitteeksi otetaan nettotulos 0.

Kunnanjohtaja esittelee kokouksessa ehdotuksen talousarvioraamiksi vuodelle 2027.

Esittelijä

Kunnanjohtaja Niemelä Juho

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää hyväksyä vuoden 2027 talousarvion valmisteluraamin sekä edellä esitetyt talousarvion laadintaperiaatteet ja antaa ne osastoille talousarvion valmistelua varten.

Päätös